Sisäministeriö
Inrikesministeriet

21.2.2022

Hallintovaliokunnalle

Asia: O 10/2022 vp Sisäministeriön selvitys ilman oleskeluoikeutta maassa olevien tilanteen ratkaisemiseksi

Sisäministeriö esittää vastauksenaan hallintovaliokunnan kuulemisessa 18.2.2022 esiin nousseisiin kysymyksiin seuraavaa:

Mahdollisia ratkaisuja ilman oleskeluoikeutta olevien tilanteeseen koskevan selvityksen alustavasta vaikutusten arvioinnista ja eurooppalaisesta vertailusta

Selvitys mahdollisista ratkaisuista maassa ilman oleskeluoikeutta olevien tilanteeseen sisältää alustavaa pohdintaa jatkotyön pohjaksi. Tästä syystä myös mahdollisen laillistamisen osalta on kyse alustavasta vaikutusten arvioinnista ja eräiden Euroopan maiden laillistamisratkaisujen kuvaamisesta lyhyesti selvityksen liitteessä. Mahdollisen selvitykseen perustuvan jatkotyön yhteydessä molempia näkökulmia, vaikutusten arviointia ja eurooppalaista vertailua, on tarve syventää.

Vaikutusten alustavasta arvioinnista

Selvityksessä (s. 36) viitataan pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti päivitettyyn laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastaiseen toimintaohjelmaan vuosille 2021-2024 (jäljempänä LAMA-ohjelma), jota valmisteltaessa nousi esiin näkökulmia liittyen mm. paluun ensisijaisuuteen, laillistamisen poikkeuksellisuuteen suhteessa oleskelulupajärjestelmään sekä laillistamiseen liittyviin oikeudenmukaisuus -kysymyksiin. Selvityksessä todetaan, että myös näitä näkökulmia on syytä jatkossa tarkoin punnita.

Selvityksessä esiin nostetut toimet eivät tuo muutosta siihen, että henkilön, jolla ei ole oleskeluoikeutta Suomessa, tulee lähtökohtaisesti poistua maasta. Selvityksessä arvioidaan, että määräaikaiseen erillislakiin perustuva ja ajallisesti rajattuun hetkeen kohdistuva mahdollisuus hakea oleskelulupaa ei todennäköisesti muodostaisi vetotekijää maahantuloon. Kyseessä olisi kertaluonteinen ratkaisu, joka kohdistuisi maassa jo pitkään oleskelleisiin henkilöihin. Vastaavia ratkaisuja on tehty myös muissa Euroopan maissa.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Eurooppalaisesta vertailusta

Selvityksen tukena ovat olleet muiden Euroopan maiden laillistamisratkaisut. Selvityksen liitteenä olevan eurooppalaisen vertailun taustalla on hyödynnetty Euroopan muuttoliikeverkoston (EMN) kesällä 2021 julkaisemaa vertailevaa tutkimusta EU-maiden käytännön haasteista ja ratkaisuista ilman oleskeluoikeutta maassa oleskelevien tilanteeseen. Lisäksi on hyödynnetty Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) vuonna 2021 teettämää raporttia laillistamispolitiikasta alueellaan.

Selvityksessä on ennen kaikkea nostettu esiin esimerkkejä kertaluonteisista laillistamisista, koska niillä on pyritty ratkaisemaan vastaavankaltaisia tilanteita kuin Suomessa nyt käsillä oleva tilanne, jossa oleskelu ilman oleskeluoikeutta on jonkin ryhmän osalta pitkittynyt. Kysymys on ajankohtainen erityisesti Irlannissa ja Saksassa.

Ratkaisuvaihtoehdot ilman oleskeluoikeutta olevia koskevaan ilmiöön

Paluut ja palautukset ensisijainen keino

Toimiva ja tehokas paluu- ja palautusjärjestelmä on ensisijainen keino torjua luvattomaan oleskeluun perustuvan nk. varjoyhteiskunnan syntymistä. Henkilön, jolla ei ole oleskeluoikeutta Suomessa, tulee lähtökohtaisesti poistua maasta. Selvityksessä pohditut toimet eivät tuo tähän muutosta.

Osa maastapoistamispäätöksen saaneista henkilöistä kieltäytyy poistumasta Suomesta vapaaehtoisesti. Kokemukset viime vuosilta osoittavat, että mitä pitempään oleskelu Suomessa syystä tai toisesta kestää, sitä korkeammaksi kynnys palaamiseen kasvaa. Siten myös turvapaikkamenettelyiden toimivuus, erityisesti käsittelyn kesto, liittyy paluiden tehokkuuteen.

Selvityksen kohderyhmään kuuluvia henkilöitä eli Suomesta turvapaikkaa hakeneita, kielteisen päätöksen saaneita ja silti oleskeluaan maassa jatkaneita henkilöitä todennäköisesti yhdistää se, että oman näkemyksensä mukaan he eivät voi tai he eivät halua palata kotimaahansa, vaikka he ovat saaneet kielteisen päätöksen hakemukseensa. Vaikka heillä on ollut mahdollisuus palata kotimaahansa vapaaehtoisesti, he eivät ole tätä mahdollisuutta käyttäneet. Tämän vuoksi heille ei myöskään ole myönnetty oleskelulupaa maasta poistumisen estymisen vuoksi lain 51 §:n nojalla.

Viranomaistoimin tapahtuvia palautuksia vaikeuttaa se, että jotkut palautusten kohdemaat eivät tee sujuvaa yhteistyötä Suomen viranomaisten kanssa sellaisten maastapoistamispäätöksen saaneiden henkilöiden palautuksissa, jotka eivät suostu poistumaan vapaaehtoisesti. Palautuksen toteuttaminen ilman yhteistyötä vastaanottavan maan kanssa ei ole mahdollista. Myös käsillä olevan selvityksen kohderyhmään kuuluvien henkilöiden osalta on paluuta pyritty koko ajan edistämään.

Työntekoon perustuva oleskelulupa yksilöllisen harkinnan perusteella

Yhtenä mahdollisuutena selvitystä laadittaessa on pohdittu laillistamisen rajaamista työllistyneisiin henkilöihin. Kuitenkin jo nyt, jos työllistyneet henkilöt täyttävät työperusteisen oleskeluluvan edellytykset ja heillä on ollut esittää aiemmassa turvapaikkamenettelyssä voimassa oleva matkustusasiakirja, he ovat saaneet työperusteisia lupia.

Sisäministeriön Ilman oleskeluoikeutta maassa olevat -hankkeessa on hallitusohjelmakirjauksen pohjalta laadittu selvitys koskien matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeamista ja muukalaispassin myöntämistä. Kyseisessä selvityksessä ehdotetaan kohtuullisuusharkinnan lisäämistä ulkomaalaislain matkustusasiakirjavaatimusta koskevaan sääntelyyn. Tämä muutos edesauttaisi sellaisten henkilöiden oleskeluluvan saamista, jotka täyttävät kaikki muut oleskeluluvan edellytykset, mutta heillä ei ole lain nojalla edellytettävää voimassa olevaa matkustusasiakirjaa. Samalla edistettäisiin sitä, että henkilöiden henkilöllisyys saataisiin selville jatkolupavaiheessa. Jos selvityksessä ehdotetun kaltaiseen lakimuutokseen

päädytään, olisi joillakin ilman oleskelulupaa maassa olevilla ja täällä työllistyneillä henkilöillä mahdollisuus laillistaa oleskelunsa kyseisen säännösmuutoksen johdosta.

Myös selvityksessä esiin nostetussa, määräaikaisella erillislailla toteutettavassa laillistamismenettelyssä olisi kyse yksilöllisestä harkinnasta erillislailla tarkoin määritettävien edellytysten ja menettelyn pohjalta.

Mahdollisen kertaluonteisen ratkaisun vaikutukset tulevaisuuteen

Selvityksessä on tarkasteltu tiettyjä ulkomaalaislain säännöksiä siitä näkökulmasta, voisiko ratkaisun pitkään maassa ilman oleskeluoikeutta oleskelleiden tilanteeseen löytää olemassa olevia säännöksiä muokkaamalla. Selvityksen perusteella kyseisiä pykäliä olisi kuitenkin vaikea muuttaa siten, että ne merkittävästi vaikuttaisivat selvityksen kohderyhmänä olevien henkilöiden tilanteeseen ja samalla vastaisivat tulevaisuuden tarpeisiin. Ulkomaalaislakia uudistettaessa on tarve tarkastella oleskelulupajärjestelmää kokonaisuudessaan. Tällöin voidaan pohtia myös sitä, millä tavoin sääntelyllä voitaisiin ehkäistä nykyisenkaltaisen tilanteen syntymistä, jossa ihmiset oleskelevat maassa pitkiä aikoja ilman että heidän tilanteeseensa on löytynyt ratkaisua.

Edellä kerrotusta syystä selvityksessä on päädytty tarkastelemaan erillislailla toteuttavaa laillistamista. Jos laillistaminen kohdistuisi tiettyyn ajallisesti rajattuun hetkeen (esim. turvapaikanhaku viimeistään 31.12.2016), ei tämä todennäköisesti muodostaisi varsinaista vetotekijää maahantuloon, eikä siten vaikuttaisi laittomaan maahantuloon tulevaisuudessa. Vastaavia ratkaisuja on tehty myös muissa Euroopan maissa.

Säilöönotosta

Ulkomaalaislain 121 §:ssä säädetään säilöönoton edellytyksistä. Yksi edellytyksistä on se, että ulkomaalaisen henkilökohtaiset tai muut olot huomioon ottaen on perusteltua aihetta olettaa, että ulkomaalainen piileskelisi, pakenisi tai muulla tavalla vaikeuttaisi huomattavasti itseään koskevaa päätöksentekoa tai maasta poistamistaan koskevan päätöksen täytäntöönpanoa.

Säilöön ottaminen on viimesijainen hallinnollinen turvaamistoimi, jota käytetään ulkomaalaislaissa säädettyjen toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi, jos muut ulkomaalaislain turvaamistoimet eivät ole riittäviä. Muita turvaamistoimia ovat matkustusasiakirjan haltuunotto, ilmoittautumisvelvollisuus, asumisvelvollisuus, lapsen asumisvelvollisuus ja vakuuden asettaminen. Niiden käyttö tulee arvioida aina ennen säilöön ottamisesta päättämistä. Niin säilöönoton kuin muiden turvaamistoimien käyttö edellyttää aina toimen välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointia.

EU:n paluudirektiivi (2008/115/EY) lähtee siitä, että säilöönotto on mahdollista vain niin kauan kuin on olemassa kohtuullinen mahdollisuus maastapoistamisen toteuttamiseen. Paluudirektiivin 15 artiklan 4 kohdan mukaan ”*Kun käy ilmi, että kohtuullista mahdollisuutta maastapoistamisen toteuttamiseen ei enää ole oikeudellisten tai muiden näkökohtien vuoksi tai että 1 kohdassa säädetyt edellytykset eivät enää ole olemassa, säilöönotto ei ole enää perusteltua ja asianmukainen henkilö on vapautettava välittömästi.*” Euroopan komission paluukäsikirjan (C(2017 6505 final, 16.11.2017) mukaan tämä merkitsee sitä, että niissä tapauksissa, joissa on selvää, että maastapoistamisen mahdollisuus ei ole enää perusteltu, säilöönotto on päätettävä (esim. silloin, kun käy selväksi, että kolmannelta maalta saatavat asiakirjat tulevat liian myöhään tai niitä ei anneta ollenkaan, vaikka säilöön otettu henkilö tekisi yhteistyötä). Paluukäsikirjassa viitataan unionin tuomioistuimen ratkaisuun asiassa C-357/09, Kadzoev, jossa tuomioistuin on selventänyt käsitteen ”kohtuullinen mahdollisuus” tulkintaa: *”[…] ainoastaan todellinen mahdollisuus maastapoistamisen toteuttamiseen saman artiklan 5 ja 6 kohdassa säädetyissä määräajoissa vastaa kohtuullista mahdollisuutta maastapoistamisen toteuttamiseen, ja viimeksi mainittua ei ole, jos ei ole todennäköistä, että jokin kolmas maa vastaanottaa asianomaisen näissä määräajoissa.*” Paluukäsikirjassa kiinnitetään huomiota myös säilöönoton enimmäiskestoon. Käsikirjan mukaan palautettavaa henkilöä ei pitäisi ottaa säilöön jäsenvaltiossa, jos alusta alkaen vaikuttaa epätodennäköiseltä, että asianomainen päästetään kolmanteen maahan kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen säilöönoton enimmäisajan puitteissa.

Vuosina 2017–2019 säilöönottopäätösten määrä oli vuositasolla noin 1 200–1 400. Poliisi teki tuolloin eniten säilöönottopäätöksiä Viron, Romanian, Irakin ja Gambian kansalaisille. Säilöön otettu henkilö on päästettävä vapaaksi heti, kun säilöönoton edellytyksiä ei enää ole. Säilöönottoaika voi olla enintään 6 kuukautta, tietyissä laissa määritellyissä tilanteissa enintään 12 kuukautta. Säilöönoton keskimääräinen pituus oli vuonna 2017 noin 11 vuorokautta, vuonna 2018 noin 12 vuorokautta ja vuonna 2019 noin 11 vuorokautta. Suomessa on kaksi säilöönottoyksikköä, joista Metsälän säilöönottoyksikössä on 40 säilöönottopaikkaa ja Joutsenon säilöönottoyksikössä 69 paikkaa.

Helsingin kaupungin päätös laajentaa nk. paperittomille annettavia sosiaali- ja terveyspalveluja

Seuraavassa käytetään käsitettä ”paperiton”, koska se on STM:n ja Helsingin kaupungin käyttämä käsite. Sisäministeriö käyttää LAMA-ohjelmassa ja puheena olevissa selvityksissä käsitettä ”ilman oleskeluoikeutta oleva”. Käsitteitä on avattu tarkemmin LAMA-ohjelmassa (s. 11-13).

STM:n ja Helsingin kaupungin ”paperiton” -määritelmä ei kata vain laittomasti maassa oleskelevia. Määritelmä kattaa myös tiettyjä paperittoman kaltaisessa asemassa olevia henkilöitä, joiden maassaolo on lähtökohtaisesti laillista. Yhteistä tälle heterogeeniseen ryhmään kuuluville on se, ettei henkilöllä ole Suomessa kotikuntaa tai kansallisen tai kansainvälisen lain nojalla oikeutta muuhun kuin kiireelliseen hoitoon Suomessa.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.11.2017 aloitteen paperittomien henkilöiden sosiaali- ja terveyspalveluita koskevien oikeuksien laajentamisesta ja Helsinki tarjoaa nykyään välttämättömät sosiaali- ja terveyshuollon palvelut myös kaikille paperittomille. Jo vuodesta 2013 raskaana olevilla naisilla ja alle 18-vuotiailla lapsilla on ollut vastaavat oikeudet kuin henkilöillä, joiden kotikunta on Helsingin kaupunki.

Helsingin kaupungilta saadun tiedon mukaan vuonna 2019 arvioidut kulut paperittomien perusterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä olivat Helsingissä noin 81 000 euroa. Tämän lisäksi tulivat suun terveydenhuollon kustannukset, jotka olivat vuonna 2019 arviolta noin 25 000 euroa. Sosiaali- ja terveyspalveluissa kävi 256 asiakasta ja heillä oli 658 käyntikertaa. Suun terveydenhuollossa asiakkaita oli 102 ja asiakaskäyntejä oli 189. Näiden kustannusten lisäksi Helsingin kaupunki maksoi vuoden 2019 osalta Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille (HUS) noin 439 000 euroa paperittomille henkilöille annetun erikoissairaanhoidon kustannuksia. Nämä Helsingin kaupungin tiedot sisältävät myös annettuun kiireelliseen hoitoon liittyviä kustannuksia, joihin paperittomilla henkilöillä olisi oikeus myös voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Edellä kerrottujen summien perusteella ei siis ole mahdollista arvioida, mikä on Helsingin kaupungin oman päätöksen vaikutus kustannuksiin.

Muuttoliikkeiden syyt ovat moninaiset ja tutkitusti merkittävä osa syistä on ennen kaikkea työntäviä (push-factors). Merkittävimpiä tekijöitä turvapaikanhakijoiden määrissä ovat kansainvälisten konfliktien ja ihmisoikeusloukkausten määrä ja laajuus sekä mahdolliset ympäristökatastrofit. Turvapaikanhaun kohdemaan valikoitumiseen vaikuttavat useat tekijät, joiden vaikutusta Suomeen hakeutumisen todennäköisyyteen on erittäin vaikea tutkia. Viitteitä yhteydestä terveydenhuolto-oikeuksien ja paperittomien henkilöiden kohdemaan valinnan välillä ei kuitenkaan ole noussut esiin. Kansallisesti on kuitenkin nostettu esiin, että kuntien väliset erot oikeuksien laajuudessa ovat käytännössä johtaneet siihen, että henkilöt ovat siirtyneet maan rajojen sisällä kunnasta toiseen.

Selvityksen kohderyhmä ja taustalla vaikuttavat tilanteet

LAMA-ohjelman toimenpidekirjauksessa 44 esitetään, että kansallisen tutkimusaineiston ja eurooppalaisen vertailun perusteella selvitetään mahdollisia kansallisia ratkaisuja pitkään maassa ilman oleskeluoikeutta oleskelleiden henkilöiden tilanteeseen. Toimenpiteessä täsmennetään, että mahdolliset päätökset asiassa tehdään erikseen.

VN TEAS -tutkimus ulkomaalaislain ja sen soveltamiskäytännön muutosten yhteisvaikutuksista kansainvälistä suojelua hakeneiden ja saaneiden asemaan

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti vuoden 2020 aikana toteutettiin tutkimushanke, jossa selvitettiin, millaisia yhteisvaikutuksia ulkomaalaislakiin vuosina 2015–2019 tehdyillä muutoksilla on ollut kansainvälistä suojelua hakeneiden ja saaneiden asemaan sekä lapsen edun toteutumiseen.

Eräänä keskeisenä havaintona tutkimuksessa todetaan, että Suomeen on syntynyt erilaisia väliinputoajien ryhmiä. Selvityksen mukaan tämä johtuu sellaisten tilanteiden lisääntymisestä, joissa henkilöt eivät saa Suomesta kansainvälistä suojelua tai muuta oleskelulupaa, mutta he eivät myöskään poistu maasta. Heitä ei välttämättä pystytä myöskään poistamaan maasta viranomaistoimin. Tutkijat suosittavatkin, että hallitus kartoittaisi ilman oleskelulupaa olevien mahdollisuutta saada oleskelulupa muulla kuin kansainvälisen suojelun perusteella.

Uusintahakemukset

Monet selvityksen kohderyhmään kuuluvista, turvapaikanhakijoina maahan erityisesti vuosina 2015–2016 saapuneista henkilöistä, ovat todennäköisesti tehneet uusintahakemuksen tai -hakemuksia. Tämän johdosta he ovat pysyneet turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmässä. Uusintahakemusten osuus kaikista jätetyistä turvapaikkahakemuksista on ollut viime vuosina 45–60 prosenttia. Pääosan uusintahakemuksista ovat jättäneet Irakin, Somalian ja Afganistanin kansalaiset. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan uusintahakemuksia jätettiin 1 162 vuonna 2021 ja 1 934 vuonna 2020.

Maahanmuuttoviraston näkökulmasta mahdollinen laillistaminen vähentäisi suurella todennäköisyydellä uusintahakemusten määrää ja sen myötä niiden käsittelyn ja päätöksenteon edellyttämää henkilöstöresurssia. Selvityksessä todetaan, että hahmotellulla ratkaisulla voisi olla merkittäviä vaikutuksia vastaanottokeskusten toimintaan ja kustannuksiin, koska sen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt eivät enää jättäisi uusia turvapaikkahakemuksia ainoastaan vastaanottojärjestelmässä pysymisen ja maassa oleskelun jatkamisen tarkoituksessa.

Yhdenvertaisuusnäkökulma liittyen laillistamismahdollisuuden antamiseen tiettynä aikana Suomeen saapuneille turvapaikanhakijoille

Selvitystä laadittaessa ei ole noussut esiin sellaisia yhdenvertaisuuteen liittyviä näkökohtia, jotka liittyisivät kohderyhmän ajalliseen rajaamiseen. Sen sijaan selvitystä laadittaessa on pohdittu sitä, voisiko yksi mahdollisuus olla laillistamisen rajaaminen jollakin tavalla maantieteellisesti. Tältä osin selvityksessä todetaan, että kohderyhmän rajaaminen kansalaisuuden tai lähtövaltion perusteella saattaisi muodostaa syrjintätilanteen. Lisäksi selvityksessä on nostettu esiin mahdollisuus rajata laillistaminen johonkin henkilöryhmään kuten lapsiperheisiin tai työllistyneisiin henkilöihin.

Selvityksessä tuodaan myös esiin, että Suomesta löytyy esimerkki erityislaista vuodelta 1993 (14/1993), jolloin silloisista yleisistä hallinto-oikeudellisista menettelyperiaatteista ja eräistä ulkomaalaislain säännöksistä poiketen säädettiin entisen Jugoslavian alueelta tulleiden henkilöiden turvapaikka- ja oleskelulupahakemusten käsittelystä. Kyse ei kuitenkaan ollut tässä selvityksessä tarkasteltavasta laillistamisesta, vaan turvapaikka-asian käsittelyn lykkäämisestä, jotta henkilöiden kansallisuuden selvittämiseen saatiin lisää aikaa Jugoslavian hajoamisen jälkeisessä tilanteessa.

Selvitysten valmistelusta

Ilman oleskeluoikeutta olevia koskevassa hankkeessa laadittuja selvityksiä valmisteltiin hankkeen asettamispäätöksen mukaisesti yhdessä keskeisten viranomaisten kanssa. Virkamiehet niin sisäministeriössä kuin muissa ministeriöissä ja alaisessa hallinnossa ovat voineet osana yhteistä valmistelua

kommentoida luonnostekstejä. Selvitykset on käsitelty sisäisesti sisäministeriössä ennen niiden julkaisemista.

Mahdollisia ratkaisuja maassa pitkään ilman oleskeluoikeutta olevien tilanteeseen koskevaa selvitystä valmisteltaessa pyrittiin hahmottaa ilman oleskeluoikeutta maassa olevia koskeva tilannekuva. Valmistelussa kuultiin ruohonjuuritason toimijoita järjestöistä, kaupungeista ja seurakunnista. Järjestöistä kuultiin Pakolaisneuvonta ry:tä, Amnesty International Suomen osasto ry:tä, Lääkärien sosiaalinen vastuu ry:tä, SPR:ää, Helsingin Diakonissalaitosta ja Suomen Valkonauhaliittoa.

Selvitysten laadintaan käytetyt resurssit

Ilman oleskeluoikeutta olevat-hanke on asetettu ajalle 24.5.2021-31.12.2022. Hankkeessa pannaan toimeen LAMA-ohjelman toimenpiteet 44 ja 49. Niiden pohjalta hankkeessa on laadittu kaksi selvitystä: selvitys matkustusasiakirjavaatimuksesta ja muukalaispassin myöntämisestä sekä selvitys mahdollisista kansallisista ratkaisuista maassa pitkään ilman oleskeluoikeutta oleskelleiden tilanteeseen. Selvitykset julkaistiin 10.2.2022.

Hankkeessa on priorisoitu selvitys matkustusasiakirjavaatimuksesta ja muukalaispassin myöntämisestä, koska se perustuu hallitusohjelmakirjaukseen. Tämän johdosta kyseiseen selvitykseen myös sisältyy konkreettinen säännösmuutosehdotus.

Selvitykset on laadittu sisäministeriössä virkatyönä. Uusia tai selvitysten valmistelun vuoksi palkattuja resursseja ei ole ollut käytössä. Hankkeen asettamispäätöksen mukaisesti kustannukset (työaika) on kohdennettu toiminnolle kansallisten säädösten valmistelu. Edellä mainitut selvitykset on valmisteltu pääosin kesäkuussa sekä syys-marraskuussa. Koska selvitykset laatineet virkamiehet hoitavat myös muita kansalliseen ja EU-säädösvalmisteluun kuuluvia tehtäviä, ei työaikaa ole mahdollista tarkemmin eritellä Ilman oleskeluoikeutta maassa olevat -hankkeen osalta.